

**A MAGYAR IRODALOMTUDOMÁNY TÖRTÉNETI ÉS ELMÉLETI HAGYOMÁNYAI EURÓPAI
KONTEXTUSBAN**

2019-2020/I. félév

(levelező képzés)

- 1., **A pozitivistá irodalomtudományi elmélet alapjai és reprezentatív elméletei** (Tolnai Vilmos, Hyppolite Taine, Wilhelm Scherer, Wilhelm Dilthey)
- 2., **A strukturalista nyelvészet alapjai** (Ferdinand de Saussure); **A szláv strukturalizmus.** (Roman Jakobson)
- 3., **A kiteljesedett strukturalizmus** (Roland Barthes, Gerard Genette, Julia Kristeva, Michael Riffaterre)
- 4., **A posztmodern hermeneutika alapjai** (Martin Heidegger); **A gadameri hermeneutika**
- 5., **A dekonstrukció filozófiai háttéré** (Jacques Derrida); **Az amerikai dekonstrukció** (Paul de Man, Harold Bloom, Joseph Hillis Miller, Geoffrey H. Hartman).

Rövidítések:

BÓKAY ANTAL-VILCSEK BÉLA, *A modern irodalomtudomány kialakulása. A pozitívizmustól a strukturalizmusig* (szöveggyűjtemény) Osiris, Bp., 1998. = BÓKAY- VILCSEK, 1998.

BÓKAY Antal-VILCSEK Béla-SZAMOSI Gertrud-SÁRI László, *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. A posztstrukturalizmustól a posztkolonialitásig.* (szöveggyűjtemény), Osiris, Bp., 2002. = BÓKAY ET AL., 2002.

1. tétel:

Hyppolite TAINE, *Az angol irodalom története* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 33-44.

Wilhelm SCHERER, *Goethe: Werther* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 93-99.

Wilhelm DILTHEY, *Bevezetés a szellemtudományokba* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 99-103.

TOLNAI Vilmos, *Bevezetés az irodalomtudományba* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 72-80.

HORVÁTH János, *Petőfi Sándor* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 193-199.

Ajánlott olvasmány:

Németh G. Béla. *A magyar irodalomkritikai gondolkodás története a pozitívizmus korában. A kiegyezéstől a századfordulóig*, Bp., 1981

Thienemann Tivadar, *A pozitívizmus és a magyar történettudományok* = Minerva, 1922/1–3.

Bogoly József Ágoston, *Ars philologiae. Tolnai Vilmos és az irodalomtudományi pozitívizmus öröksége*, Pécs, 1994.

Hopp Lajos, *Vita az irodalomtörténet-írás pozitívista irányáról* = ItK, 1959/2.

2. tétel:

Roman JAKOBSON, *Nyelvészet és poétika* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 449-457.

Roman JAKOBSON, *Két verselemzés* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 470-481.

Ajánlott olvasmány:

Hankiss Elemér, *A „struktúra” (Kísérlet a fogalom meghatározására)* = Szerdahelyi István, *Vita a strukturalizmusról a magyar irodalomtudományban* = Szerdahelyi, szerk., *A strukturalizmus vita I-II.*, Bp., 1977.

Szerdahelyi István, *Vita a strukturalizmusról a magyar irodalomtudományban* = Szerdahelyi, szerk., *A strukturalizmus vita I-II.*, Bp., 1977.

Hankiss Elemér, *A drámai katarzisz szerkezeti modelljei* = Uő., *Az irodalmi mű mint komplexmodell*, Bp., 1985.

Hankiss Elemér, *Az „oszcillálás” mint az esztétikai élmény forrása* = Uő., *Az irodalmi mű mint komplexmodell*, Bp., 1985.

3. tétel:

Roland BARTHES, *A szemiotika elemei* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 497-523.

Roland BARTHES, *A strukturalista aktivitás* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 523-527.

Gerard GENETTE, *Strukturalizmus és irodalomkritika* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 543-554.

Michael RIFFATERRE, *Költői struktúrák leírása: Baudelaire A macskák című versének kétféle megközelítése* = BÓKAY-VILCSEK, 1998, 606-624.

Ajánlott olvasmány:

A strukturalizmus vita I-II. szerk., Szerdahelyi István, Bp., 1977.

A novellaelemzés új módszerei, szerk., Hankiss Elemér, Bp., 1985.

A strukturalizmusról, Helikon, 1968/1.

4. tétel:

Martin HEIDEGGER, *Lét és idő*, 5. fejezet, 31. § A jelenvaló-lét mint megértés; 32 §.

Megértés és értelmezés

Hans-Georg GADAMER, *A hermeneutikai tapasztalat elméletének alapvonalai* (II. rész/ II. 191-213.), *Az alkalmazás hermeneutikai problémája* (II. rész/II.2.a., 218-221), *A kérdés hermeneutika elsőbbsége* (II. rész/II/3.c. 254-264.) = Uő., *Igazság és módszer*, Osiris, Budapest, 2003.

Ajánlott olvasmány:

Bohnyai Gábor, *Régi és új hermeneutika* = Helikon, 1981/2.

Kulcsár Szabó Ernő, *Az új történetiség esélyei; A mai irodalomkutatás szellemi helyzetéről* = Uő., *Az új kritika dilemmái, Az irodalomértés helyzete az ezredvégen*, Bp., 1994.

Kulcsár Szabó Ernő, *Az irodalmi modernség integratív történeti értelmezhetősége* = Uő., *Beszédmód és horizont. Formációk az irodalmi modernségben*, Bp., 1996.

Kulcsár Szabó Ernő, *Történetiség-megértés-irodalom (Irodalomértésünk néhány örökletes előföltévezéséről; Hogyan s mivégre tanulmányozzuk az irodalomértés hagyományát; Hatástörténet és metahistória)* = Uő., *Irodalom és hermeneutika*, Bp., 2000.

5. tétel:

Jacques DERRIDA, *A struktúra, a jel és a játék az embertudományok diszkurzusában* = Bókay et al, 2002, 265-275.

Jacques DERRIDA, *A könyv vége és az írás kezdete* = Uő., *Grammatológia*, (I. fejezet), Életünk-Magyar Műhely, Bp., Párizs, 25-53.

Paul DE MAN, *Szemiológia és retorika* = Uő., *Az olvasás allegóriái*, Ictus-Jate, Szeged, 1999, 13-35., (megtalálható még: BÓKAY et al 2002, 299-309.)

Ajánlott olvasmány:

Szegedy-Maszák Mihály, *Merre tart ma az irodalomtudomány?*, Alföld, 1996/2.

Odorics Ferenc, ~~*A megértés alakzatai: az értelmezés trópusai*~~ = *Találkozó poétikák. A 70 éves Szili József köszöntése*, szerk. Bedecs László, Miskolc-Bp., 2000.

Irodalomelmélet az ezredvégen, szerk. Ármeán Otília, Fried István, Odorics Ferenc, Bp., Szeged, 2002.

Keresztes(ő)dések: Dekonstrukció, retorika és megértés a mai irodalomelméletben, szerk.,

Bókay Antal, M. Sándorfi Edina, Bp., 2003.

Almási Miklós, *Hermeneutika versus dekonstrukció (A megértés és az értelmezés kérdőjelei)* = Uő., *Anti.esztétika. Séta a művészetfilozófiák labirintusában*, Bp., 1992.

dr. Radvánszky Anikó, egyetemi docens
PPKE BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet

Bp., 2019. szeptember 30.